

آذربایجان س س ر علملر آکادمیاسی
ریسپوبلیقا الیازمالار فوندى

عمادالدین نسیمی

اثرى

۳ جلد

«علم»، نشریاتی
باکی - ۱۹۷۳

آذربایجان س س ر علملر آکادمیاسی
ریسپوبلیقا الیازمالار فوندى

عمادالدین نسیمی

اثرى

۱۰۷۳ جلدده

«علم»، نشریاتی
باکی - ۱۹۷۳

وجهنگره پیدا در سنک افوار ذات کبریا
 اول نوره فارشود ایما شرمنده در شمس ضعی
 لیلی جبالنگدن جدا مجنون کیمی سرکشته ام
 فرهاد وار ایستر کونکل شیرین دود اغنکن شفا
 جام مصفادن منکاساچی ایچوردی برقدح
 صوفی نه بیلسون من نیجه اول جامد بولدم صفا
 هر کیمکه توحید اهل در اول دید و ادید اهل در
 روز ازادن تا ابد ایستر کمال منتها
 عین الیقین حق سرنه ادراک ایدن انسان منم
 ای معرفدن بیخبر انصافه کل کل بی ریا
 جان وجهانی ستسزین نیلر نسیمی خسته دل
 سندن مدام احسان او مرچونکم کدا در بینوا *

نسخه سندن * N

علمی - تنقیدی متنیغ ترتیبی و مقدمه
 جهانگیر قهرمان اوفوندور

ره داقورو: حمید آراسلی

متنک خطاطی ق. آ. دارابادی

طواف کعبه تنک کرجه ثوابی چو خدا را می مولا
 کونکل الله اویدر کل طواف ایتماک آنی اولاً
 یدء کوکدن داخی اعلا کونکلر با الله اعرف
 کونکل ایچنده بولدیلر رموز سر ما اوحا
 اولر کم عاشق حقدرنیدر لر حور و غلما
 که حور و خلد و غلما ندر طفیل عاشق شیدا
 کل ای حق ایستین طالب مقدس و ذی طایب
 که رحمت سراله کیر مزنه کم ایترسن ای دانا
 وجود نک شهرینه کیر کور کونکل طورنده جان کلدی
 مناجات ایتدی حقیله تجلی کورده چون موسا
 کیشی هر نه کیم سوسه اودر هم ذکر و تسبیحی
 نته کم دایما و امق دیلنده ذکر ای در عذرا
 میسر اولمدء وصلناک نسیمیه یا دلبر
 خیالناک مونسا ایتمشد دن و کون ذکره شاها *

نسخه سندن * N

بیت وهشت وسی و در آیت نطق خدا
 کور مشم عین عیائی منده در حق بی ریا
 اون سکر مینک عالمناک موجود کونکلدر منم
 بولشم در ماده کوهر ایله بیل کل بارها
 نژد و مطلق در وجود م بیل کل ای اهل یقین
 شول سبیدن واقف اولدم کجدم از حرم هوسا
 سی و در وجهده خطم حق بیانی ایلر اویش
 بیل کل ای سالک بو سره اویش کواهم استوا
 دورت کتا بنک معنسی شرحی سی و دوردر
 هم دلیلیم هم بیانم هم صفاتم خوش لقا
 کر دیلرسن حقه واصل اولمغه از حرمت
 عاشق و حیران اوله کور کندا و زنگدن بی ریا
 هر نکم ایترسن ایدک لوح دلدن ایستکل
 آیت انا فتحنا در دلیل قتل کفا

چونکہ جانم مشکلاتی سندن اولدک آشکار
بولشم فضل آلہ از معجزات مصطفی
چونکہ کوردم بو کتای کاف و نونی اوخیدم
هم بو معنی یوز و ریدر کونکله او شوبوعطا
من بوسری هر نیجه کم کیزلیه کوردم و لے
بی حجاب اولدی وجودم ظاهر اولدک لاقدا
ای نسیمی حقی بیلدنک نفس امارتی قوی
آنی دوت کم بیورر قاف قناعی فینا *

نسخه سندن * N

چونکہ رفع اولدک یوزنکدن اشی شہ خورنقا
قالمدک کفر و ضلالت ظاہر اولدک آفتاب
حق تعالیان اولدک سنکا ای مظہر ذات صفا
کز مخفی آشکار اولدی ہم یوم الحساب
خیمہ میعادیمش کوردم وجودم سرسبر
کاف و نوندن ایکی یا نکا هر طرف الی طناب
اولکک بو شرے بیلور اولدک شہی مصر وجود
حکم آنک بو یروغ آنک اول صاحب امر خطاب
کیر بو کک قاشنکله زلفنک سرنی مند ایشد
تا سنکا عرض اولونہ ہم معنی ام الکتاب
عارف حق ایسترم سوز تاینہ عالمڈکیم
سویلیم مقصودمی تا اول ویرہ کرجک جواب
دیو نامحرم نہ بیلسون سرار روح نبی
طالب دنیا ی دوز در نفس نادان و کلاب

سَر پَنج الحمد فاش اولد بزوجه و دست پا
ای کلام الله ناطق تا یکی باشی بخواب
والی عهد اولد نک ای سید ز فضل لم نزل
کورندر والی بودر والله اعلم بالصواب *

نسخه سندن * N

5

ای کونکل هر بی وجود دن جان او مرسن نجیب
بی کرمدن لطفلن احسان او مرسن نجیب
بی شریعتلرنه بلیسون انبیا ننگ شرطنی
بی طریقتدن ره ارکان او مرسن نجیب
بی بصردن معنی شوق کمال معرفت
بی خبردن صحبت عرفان او مرسن نجیب
هر قیانتک لعلی اولمز هر دنگر ننگ گوهری
هر صد فن لؤلوی مرجان او مرسن نجیب

10

چون عز زیل حسرت قویمه باش ایندرمدی
انده سر کعبه حنان او مرسن نجیب
دیونا محرم که دو تمز اسم اعظم دن خبر
اهر مندن رحمت رحمان او مرسن نجیب
هیچمش زهدی و زرقی زاهد ننگ افانسی
شول فقیهدن معنی قرآن او مرسن نجیب
اومه هر قلبی ز غلدن عاشق ننگ اسرارنی
کافر ننگ کونکلنده سن ایمان او مرسن نجیب
ای نسیمی بیوفادن او مکل رسم وفا
بی وفادن عهد یلن پیمان او مرسن نجیب *

نسخه سندن * N

11

کلتش فردوس ایدر جان باغنی وصل حبیب
 آتش دوزخ قیلور هم محنت جوگر رقیب
 درد منک در ماننه هیچ کیسه بیلر خون علاج
 یاردن اوزکه نه چاره سویلکل سن ای طیب
 چون بلا و غصه دن خالی دکل کونک اولی
 من کدای کمتره ارتوغ درر هر دم نصیب
 رحم ایدر سول کوز لرنک هر خانده بر قناده
 من فقیرم من حقیرم جمله دن مسکین غریب
 کر کورر واعظ یوزنگی دمبدم ایلر نغان
 اوده یاخر منبرینی کورسه آنی هم خطیب
 کل یوزنکا عاشق اولور خانده بر عشاق وار
 خوش نوای ساز ایدر دایم نوای عندیبر
 حاجت و حل اولدی زلفکن نسیمی مشکلی
 صبحدم ایردی کتوردی اول صبا خوش بو طیب *

نسخه سندن N *

ی یوزنک ماهیتی در عالمه نور نجات
 لام الف لاریب الا وجهه انکاجبات
 هی هالانک قاب قوسین قشترنک محر ابد
 واو وحدت نوری یوزنک سبحانک المرسلات
 نون نه معنیدن قیامت قامتکن کشف ابر
 میم موحد لر دید یلر یوزنکار انارعات
 لام لعلنک جرعه سندن عالی مست ایلنک
 کاف کافیدر لهنکدن ایجنه آب حیات
 قاف قرآندر جمالنک بو کلامی حق دید
 فی فلك دورنده بولده کعبنک اچنده لا
 غین غیرتم وجه الله یوق ای مدعی
 عین علم فضل حقد کشف ایدر هر مشکلا
 ظی ظهور اولدی جو عیسی مهدی صاحب زمان
 طی طنقد رنطق خاتم قانده سر کده مات

ضاد ضلالت ملکنی نطقیله معمور ایلدی
 صاد صفا کسب ایتدی اند اهل حق بولدی
 شیر شمس آفتابم جاویدانم لم بزل
 سین سعادت واجب اولدی فضل حقندن
 زنی زلالن شرح ایدر کن عالمه شریر لبینک
 ری روان اولدی بو نظمناک معنی همچون
 ذال ذکر مدرجه لاناک آیتی هر صبح و شام
 دال دعویسی یلانچی صوفیلرناک اولدی مات
 خی خیالم دولشالی زلفتنک سوداسنه
 حی حیاتم قیده شو قناک لشکر و العادیات
 جیم جمالیله جلاناک معنی بر فوردر
 ثی ثریای سادن کسیر انوار ذات
 تی تعالی الله که مثلناک کورمشر دور فلک
 بی بقا ملکی سنکدر ای نسیمی ششجهات
 الف الله در که اولمز نطق زاتدن جدا
 اوش کتاب وحی مطلق اوش مسیح معجزات *

نسخه سندن * N

یا رسول الله سنن صدر و بدر کاینات
 طلعت و رخسار نکرذن مست اولد ششجهات
 اولزمان کیم عموشه چخندنک ای رسول الله سن
 قاب و قوسینه ایرشدنک در ششجهات
 شاه مردان علی در اولیالر سرور
 هم انکا رب العلادن کشف ایدن هر مشکلا
 شاه حسن اولدی چراغ ابیانناک سری در
 شاه حسین کربلا در چشمه آب فرات
 شاه زین العابدین چشم چراغ انبیا
 باقره اقرار ایدن لر بولدی لر غمذن نجات
 جعفر صادق کم اولدر سرور دنیا و دین
 موسی کاظم که کلده ظاهر اولدی معجزات
 هشتین سلطان عالم در خراسان سرور
 هم آتک انواری نورندن منور در هرات

ای تقی سن سن امین سر اسمای آله
ای نقی سندن وجوده کلدی جمله موجودات
عسکری در محرم اسرار علم کبریا
اولدرر عین الیقین سر چشمه آب حیات
مهدی الله ذولفقاری مندی دلدل آتند
مشک و منکر منافق جمله سی مات اولدما
بو نسیمی خاک پای انبیا و اولیا
قیل عنایت سن انکا ای مظهر ذات و صفا *

نسخه سندن N *

تخت گاه اولدی منکاجون بو سرای ناسوت
پادشاهم که منم اولدی جهان لاهوت
سن سنکا کل که سننکه جو جهان احیا در
بو عجب در که سو ایتر سوده فرق اولمشورت
ظلمته خضر کمی کیرمه و حیوان دیلمه
آغزنک ایچنده حیات آبی لعلنک یا قوت
دانه اوستنده ینه قویک کورنک دام بلا
که منم شاهد شهباز جهان ملکوت
کل نسیمی که بی سن کشورنکی فتح ایده کور
یوخسه سن فایده سر عالمی دوتدنک دو *

نسخه سندن N *

ای بولوت شول ماه تاباننگ اوکندن شیله کیت
 حس ایلینده یوسف کغان اوکندن شیله کیت
 کلشم شهزادیه تا حالی عرض ایلیم
 بزکدایوز واجب الاحسان اوکندن شیله کیت
 حرمتنک تانی او شامه عقلنکی دیوانه تک
 بی خیالقی ایلمه جانان اوکندن شیله کیت
 مشتری دکانن آچمش درلو کوه لر صا تر
 خر مکر اولمه رقیب دکان اوکندن شیله کیت
 ای نسیمی شول یوزی قاره رقیبه سویله کم
 دور مکل حدنک دکل سلطان اوکندن شیله کیت *

رخلرتنک عکسندن آدی نور جمله کاینات
 لبلرتنکن ظاهر اولدی چشمه آب حیات
 لا الا ترک ایدوب جاغری و شورالاً هو دیوب
 آیت حسنک کورب بتخانه ده لات منات
 آیتی نورد و خاننک صورتنک شامده در
 لیک محی در لبلنک ارواح عیسی معجزات
 سر اسرار الاهی صورتنک کور مسین
 بیلیمک یوم النشور اعداد صوم ایله صلات
 قبله جان صورتنکدر لاجرم محرابنه
 سجده قیلور قاشلرنکا عابدون عابدات
 ای نسیمی حق مشر حقدر دیلنکده سویلین
 حقدن اوزکه وار دیانتک سور جمله ترهات *

ای جمالنگ آفتاب پرتوی انوار ذات
 کاملدک مثلنگ جهانہ نقش اولی کائنات
 صورتنگدن واضح اولمش ای پری نورالہ
 والضحاننگ شمسے یوزنگدر سجنک قدر و برات
 اوینابن خط و خالنگ عشقلہ شطر نجی
 بو بساط کائنات ایچندہ قالدے شویله ملت
 لایموت اولدے لینگدن خضر کمی جاودان
 آفرین اولسون سنکای مدبع آجیات
 کورمین زیبا خطنگ دوشدے جو یوزنگدن جدا
 اچمیں شکر دود اغنگ شربتن بولمز جیات
 موسیہ ویردی عصا ثعبان زلفنگ سرنی
 کوزلرنگ عیسایہ کسردے هزاران معجزات
 یوز جمالنگ کعبه سینہ دو تمیز بولمز صفا
 انکا ساجد اولمایاننگ سجدہ سدر سینات

قبله عرفان یوزنگد قشالرنگ محراب جان
 اول جهندن ساجد اولمش سلیر و مسلمات

لبلرنگ و صغیر نسیمی شرح ایدمچک جانلره
 اوشبو شیرین سوز لرندن محو اولور آب حیات *

نغہ سندن * N

ای خطنک سبع المثانی ای لبناک ماء ظهور
وی جمالناک پر تویدن سر سبر عالده نور
وعدۀ یوم القیامت اینده حقدن عارفه
روز حشر اولده جانده و حدتک کوننده صور
خلقتک شانده منزل اولده امر اسجدوا
بیلده شیطان بورمزه شکرنی قیلده غیور
شبهدن آرین واصل ساجد اول کل سجده
لیس مقبول الصلوات القلب الا بالحضور
خاطر جمعیت اول زلف پریشانده در
شول جهندن اولده خالی خیالک از حضور
عینه کلرز جهانک ظلمتی بر شتجه
جون ایکی عالده سنس مردم عینه نور
حد لله کم نسیمی بولده یارناک وصلنی
فارغ البال از غم دینی و من حشر النشور *

سنه سندن * N

ای یوزناک شانده منزل آیت الله نور
لبناک حقنه کله نکتۀ ماء ظهور
اول و اخر جو سنس باطن و ظاهر جو سنس
مقصد اقصا جمالناک کوزمدن کیتنه دور
سویلین هر ناطقناک دیلنده سنس اوزکه یوخ
ایشلین هر فاعلناک و غلنده سنس بصور
سندن اوزکه آردم دیار بوخدر دینده
جمله اشیاده کماهی ایلین سنس ظهور
زاهد اکل زهد معبود ایتیه اوله بت پرست
حق پرست اول حق تانی حق من الله الغیور
عاشقناک مقصودی دیدار نکدر ای ابرام جان
غیر دیدارناک کورنمز کوزمه جنات حور
واقف اولمز توحیده اول ایمان اهلی کم
ایده بیلمز نفسی دنیا هوا سندن عبور

عالم ارواحه ای دل مرغی پرواز ایله کیم
قالمدک بر عالم عنصرده برساعت حضور
ای نسیمی صور اعجاز مسیحا در سوزنک
استماعدن نوله حی اوله لر من فی القبور *
نسخه سندن * N

آپاردی کونکلهی بر چشم مخور
کیم اوله ایتمز شول حسنه مغرور
شراب لعلنکردن جرعه ایجده
انا الحق چاغرر عشقنکده منصور
حقنک اسرارنی من انده کوردم
که موسی سولیر ایدک برسرطور
سنک عشقنکده ای لیلی صفتاو
که مجنون اولمشم عالمده مشهور
جو عیسی نه فلک جرخینه جده
جهان سرتاسرے کوردم پر از نور
نسیمیتک جهانده یاری سنن
که سنن حنت و جنتدکی حور *

عاشقه بر در ازدن سوکلو دلدار بیر
ایکیلیک یوقدو اراده یار بر در یار بیر
مونجه کم سیر ایلدم کزدم وجودم شهرن
شهر بر دکان بر در سویلین کفار بیر
عاشق دیوانه ام کلام انا الحق سویلیرم
نار بر در نور بر در اصل و رسم دار بیر
عاشق اولنلر سخی در عاقل اولنلر نجیل
ایکی عاشق آرسنده کیزلور اسرار بیر
زاهد نادانه سویلنک اوزینی ترک ایلسون
بو حقیقت عالمنده اولسون انکار بیر
انکار اهلین سویلدر سنک بره یوزدر یوزه منک
اهل اقرارنک قاتنده واری بر در وار بیر
عاشق و معشوق یولنده دوغریدر حق منزل
ایکی عارف آرسنده خرقة و زنار بر

قهرنکا پیل باغلام لطفنک کورم شاید سنک
جانی ویردم باشی قویدم ویرمشم اقرار بر
پیر بر در ستر بر در سریله بر اولمیان
ایکیلیک صغیز اراده سریله سردار بر
کرنسیمینک پناهی شاه مردان در علی
اون سکر مینک عالمه حکم ایلین سردار بر *

* N سنجه سندن

طره عنبرفشان عمرم شب یلدا سیدر
 حلقمرده حلقه تک اول کا کلنک سودا سیدر
 لعل ویا قوتی آنک قوت روانم در منم
 ذکر و فکرم شول جینک لعل روح افراسیدر
 دلده بو شیرین کلامنک لعل شکر باریدی
 کوزده هر بینا که وار شول عارضنک شعلا سیدر
 دوشده کوردم سدره قد دیدم بجد منتها
 بیلرزم عمرم میدر یا قامتک بالاسیدر
 قوی منی قربان اولوم شول چشم کافر کشته کم
 من تکی هر گوشه ده یوز عاشق شیدا سیدر
 چشم مستنک خال و زلفنک فتنه صلای عالمه
 اول کوزلر شاهیننک با هر طرف غوفا سیدر
 ای نسیمی سجده قیل شول حسن بی همتایه کم
 عالمنک چشم چراغی صورت زیبا سیدر *

نسخه سندن * N

دل سننک شیرین کلامنک تک کلیم اولمشدر
 جان سنکا بر بنده البت قدیم اولمشدر
 مصحف حسنکده شول حرف و خط و خالناک سننک
 سطر بسم الله الرحمن الرحیم اولمشدر
 استوادر زلفنکر جنتده ای حور لقا
 اهل ایمانه صراط المستقیم اولمشدر
 نم در رعینم بوسودادن همیشه کم ندن
 قاشلرنک نون و دهانتک حرف میم اولمشدر
 ناشکفته زنبقم انکشت خاتم در مکر
 کم فلکده ماه و بدر اندن دونیم اولمشدر
 سید اندن بولو کم شاهها قاپونکی یاستنور
 فارغ از رضوان با عیش نعیم اولمشدر *

نسخه سندن * N

ای بیلس. حقتك صفا تن اسم و اسمای ندر
 یا بو اسمادن مراد اولن مسماسی ندر
 نه سبید ندر قمر که بدر اولور کاھی هلال
 سر خورشید نك عجب باشند سودایی ندر
 نیچون اولش مرکز خاکی عجب بیچو مثال
 یا بو طاق سر نکونک سقف میناسی و لما لیدر
 هر صنوبر یوز لونک یوزنده خنداندر بو حال
 هر بر آهو کوز لونک زلف مطر آسینی ندر
 چون عبادت حقه در معبود بر حقد یقین
 مومینک بر مسجد کبرنک کلیاسی ندر
 ظاهر و باطنده چون موجود حقد اوله یوخ
 یا بو موجود اتنک آرا یرده غوغاسی ندر
 چونکه حقتك ذاتن اثبات اید مزار با عقل
 عاشق حق بین ایله هر مدده دعواسی ندر

ای نسیمی جون سکا حقتك لقادر آرزو

نار و دوزخدن نغم فردوس اعلاسی ندر *

نسخه سندن * N

دورت مخالف جمع اولنده بیل اسمایی ندر
 علمیله بیل کل آنک اسم و مسماسی ندر
 عارفینک نفسکی قورتر مقام سفلیدن
 دکه احوال نه بیلور منزل و اعلاسی ندر
 شهرت و زرق و ریاد در زاهدنک افغانی
 لا دیر هر دم بدم بیلمز که الایسی ندر
 من مناجات ایلم هر دم بدم در کوی دوست
 چون وجودنک طور اولنده بیل که موسی ندر
 اهل حق هر یرده مسکن دوسته حقد رمتی
 کعبه و بتخانه و مسجد کلیاسی ندر
 دینک قال و قیلندن کیچ نسیمی فارغ اول
 عالم وحدتی کوزله مونیجه غوغاسی ندر *

نسخه سندن * N

یوزنک مهرندن ای دلبر حقتک انوار لامع در
 که آنک مظهری پیری الٰها مصر جامع در
 جمالک یدک آیاتی که زلف قاش و کیر پیکد
 قیلور اسرار حق ظاهر بیانی کور که واقع در
 مدور نقطه اغرنی که صوت و نظیقده برهان
 عیاندر حق کلامند بوجت بیل که قاطع در
 دوفر حقدن یقین زاهد که قیلور آد مه سجده
 یقین سزابلهی کور کیم نچه شیطانده تابع در
 جو اهل معرفت قدوم بوبرده قلده عارف
 روان اول بریره داخی که ارض الله واسع در
 رموز علم الاسما هر احوال بیلدک حمتا
 که ادراکاتی معنیده کمان و نظر و مانع در
 حاجی رفع ایدن عارف کور در مرآت و جهنده
 جمال حقی بج شبهه کم اول اشباحه رافع در

نسیمینک سوزم حقد رکتور اقراری منکر
 کتاب وجهیده اوشته دلیل آیات تابع در *

نسخه سندن * N

ساج میدر یا مشک تر یا عنبر خوشبو میدر
 سنبل پر بیج و یا والدیل و یا کیسو میدر
 فاش میدر یا طاق کسری قاب قوسین یا قرح
 ینکی آمی یا هلال عید یا ابرو میدر
 کیر پوکنک خنجر میدر یا نیرده یا تیر خندانک
 حییه تسعی می یا سوزن سه پهلو میدر
 کوز میدر یا فتنه عشاق یا بادام تر
 چشمه خوردشید در یا نر کس جادو میدر
 لب میدر عناب یا یاقوت یا لعل بدخش
 یا غسل یا قند یا خود شربت لیمو میدر
 فم میدر یا فرمی یا مهر سلیمان نبی
 میم میدر یا پسته یا خود غنچه خوشبو میدر